

κοιλιάδα, ὅθεν ἐξέρχοντο ἀδιακόπως ἀτμοὶ δυσώδεις καταστρέφοντες ὅλα τὰ πέριξ φυτὰ· οὐδείς βλαστὸς, οὐδὲν φύλλον χόρτου, οὔτε εἰς τὴν κοιλιάδα, οὔτε εἰς τὰ πλησίον ὄρη παντελῶς εὐρίσκετο· διόλου πτηνὸν εἰς τὸν αἰθέρα· οὐδὲ ζῶον ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ κἀνὲν ἐκ τῶν ἐρπετῶν ἐκείνων, τῶν συρομένων εἰς τοὺς δυσώδεις τόπους, παντελῶς ἐφάνετο. Μόνον πρὸς τὰ γειτνιαζόμενα μέρη ἔκειντο ἐπὶ γῆς γεγυμνωμένης διεσκορπισμένα τὰ πολυάριθμα πτώματα τῶν εἰς θάνατον καταδικασμένων κακούργων, οἵτινες εἶχον τύχει τῆς χάριτος τοῦ νὰ ζητήσωσι τὴν σωτηρίαν των προσπαθοῦντες νὰ λάβωσιν ἐκ τοῦ ἐπικινδύνου αὐτοῦ δηλητηρίου διὰ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἰαύας.

Ὁ μῦθος οὗτος, ὡς συμβαίνει πολλάκις εἰς τοιαύτας περιστάσεις, θεμελιούται ἐπὶ τινων φυσικῶν φαινομένων ἅτινα παρετηρήθησαν εἰς τὴν Ἰαύαν. Τφόντι ὑπάρχει τοιοῦτο δένδρον, ὁποῖον τὸ Οὐπας, καὶ ὁ χυμὸς αὐτοῦ, ἐὰν συμμιχθῇ μετὰ τοῦ αἵματος ἐν τῷ σώματι οἰοῦντοτε ζῶου, ταχέως καταντᾷ θανατηφόρος· εὐρίσκεται δὲ καὶ περιοχὴ τις ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ, ὅπου οὔτε ζῶον οὔτε φυτὸν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.* Ἀλλὰ τὰ δύο περιστατικὰ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα· ἡ φαρμακευμένη περιοχὴ εἶναι μικρὰ κυκλῆς ἐξ ὁλοκλήρου περικυκλωμένη ὑπὸ λόφων ἀποτόμων, ὡς ὁ κρατὴρ ἡφαιστίου, καὶ ἀδιακόπως ἀναδίδει ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀέριον, ὅπερ εἶναι ἐπίσης θανατηφόρον εἰς ζῶα καὶ εἰς φυτὰ· ἐξ ἄλλου μέρους τὸ φαρμακερὸν δένδρον Οὐπας δὲν φύεται εἰς τὴν κοιλιάδα ταύτην, διότι ἐν αὐτῇ οὐδὲν δύναται νὰ ζήσῃ, ἀλλ' αὐξάνει εἰς τὰ δάση, ἐν τῷ μέσῳ ἄλλων δένδρων, ἅτινα οὐδόλως βλάπτονται ἐκ τῆς γειτνιασεως του. Τὸ γυμνὸν καὶ κυλινδροειδὲς αὐτοῦ στέλεχος ὑψοῦται 60 μέχρι 90 ποδῶν· ὁπότεν δὲ χαράττωσιν αὐτὸ, ῥέει κιτρινωχρόον τι ῥευστὸν, ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ἀφήν. Ὁ Ἄγγλος ἱατρός Ὁρσφιέλδης, ὁ πρῶτον περιγράφας τὸ δηλητηριον τοῦτο δένδρον, μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἐδυνάθη νὰ παραλάβῃ ὡς βοηθοὺς εἰς ὅσα ἔκαμεν ἐπ' αὐτοῦ πολυάριθμα πειράματα ἐντοπίους τινας γεωργούς.

Ὁ φυσιολόγος Ροῦμφιος ἔγεινε μάρτυς αὐτόπτης τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ δηλητηρίου τούτου, ὁπότε οἱ Ὀλλανδοὶ προσεβλήθησαν εἰς τὴν Ἀμβοϊνήν. «Μόλις,» λέγει, «τὸ ἐπὶ τοῦ βέλους δηλητηριον ἤγγιζε τοὺς πληγονομένους στρατιώτας, καὶ διεχέετο εἰς ὅλον τὸ σῶμα, ὅπου ἐπροξένει, κυρίως δὲ περὶ τὴν κεφαλὴν, θερμότητα μεγίστην ἐπιφέρουσαν μετὰ τινος στιγμᾶς τὸν θάνατον· ὡς ἐκ τούτου τὰ Ὀλλανδικὰ στρατεύματα ἔτρεμν ἐκ φρίκης ἀκούοντα μόνον τὸ ὄνομα τῶν φαρμακευμένων αὐτῶν βελῶν, ἅτινα πολὺ συνέτεινον ἀναμφιβόλως εἰς τὸ νὰ διαδοθῶσιν αἱ περὶ τοῦ δένδρου Οὐπας παράδοξοι διηγήσεις, τὰς ὁποίας τοσοῦτον καιρὸν ἐπίστευον οἱ ἄνθρωποι.»

ΑΛΛΟΤΡΙΟΜΑΘΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΕΙΟΜΑΘΕΙΑ.

ΔΥΟ εἶδη μαθήσεως ὑπάρχουσι, — δύο εἰδῶν μαθήσεως εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐπιδεικτικός· καὶ ἡ μὲν λέγεται ἀλλοτριόμαθια, μάθησις οὕσα ἰδεῶν καὶ γνώσεων ἀλλοτρίων, καὶ καλουμένη μάθησις ἀπροόριστος ἢ παρὰ προορισμόν· ταύτην οἱ μανθάνοντες ἐξεύρουσι μὲν ὅσα ἔμαθον, καὶ δύνανται νὰ τὰ μεταλέγωσιν ὡς ψιττακοί, ἢ ὡς κύμβαλα ἀλαλάζοντα· ἀλλὰ χωρὶς κάμμιᾶς ἀφ' ἐαυτῶν ἀναλύσεως, συνθέσεως, ἐπικαίρου ἐφαρμογῆς, χωρὶς ὅλης κάμμιᾶς ἀφ' ἐαυτῶν τροποποιήσεως· καὶ οὗτοι εἶναι οἱ καλούμενοι δοκησίσοφοι, δοκησιμαθεῖς, χαρακτηριζόμενοι τοιοῦτοι ἐξ ὧν ἔχουσι σφαλερῶν ἀρχῶν μεταφυσικῶν τε καὶ ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν· ἐξ ἧς ἔχουσι παρὰ τὸν φυσικὸν νόμον κακοδοξίας περὶ ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ καὶ δικαίου, καὶ συλλήθην περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας· ἐξ οὗ ἔχουσιν ἐγωϊσμοῦ, ὑπεροφίας, ἀλαζονείας, αὐταρεσκείας, περιαυτολογίας, ἐθελοτροπίας, ζηλοφθονίας, τοσοῦτων ἄλλων ἐλαττωμάτων καὶ παθῶν βαναύσων· ἐξ οὗ μετέρχονται στερεοτύπου τρόπου, ψιττακίζοντες ὅσα ἐξεύρουσι, καὶ ἐκ τῆς στερεοτύπου στασιμαθείας, ἐν ᾗ ἐμμένουσι.

Τὸ δὲ ἄλλο εἶδος τῆς μαθήσεως λέγεται οἰκειόμαθια, θυμοσοφία, κατὰ προορισμόν μάθησις· καὶ οἱ ταύτην μανθάνοντες εἶναι οἱ μόνοι ἀληθῶς καὶ μόνον κυρίως πεπαιδευμένοι· εἰς τοὺς τοιοῦτους ἡ διδασκαλία γίνεται ὡς ἀφορμὴ νὰ ἀναπτύξωσι τὴν ἐαυτῶν φύσιν, καὶ μανθάνοντες 10, ἐφευρίσκουσιν ἀφ' ἐαυτῶν 100· μανθάνοντες 100, ἐφευρίσκουσιν ἀφ' ἐαυτῶν 1000· ἀναλύοντες, συνθέτοντες, γενικεύοντες, αἰτιολογοῦντες, παντοίως τροποποιοῦντες, συνδυάζοντες νέους συνδυασμούς, ἐφαρμόζοντες ἐπικαίρως, καὶ οὕτω προάγοντες ἐπὶ τὸ τελειότερον τὴν προκειμένην τέχνην ἢ ἐπιστήμην παρ' ὅσον οἱ αὐτῶν προγενέστεροι διὰ τὸ βραχὺ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς· — διηνεκῶς ἐνασχολούμενοι, διηνεκῶς ἀναπτυσσόμενοι, διηνεκῶς βελτίονες ἐαυτῶν γινόμενοι· εἰ μὲν συγγράφουσι, διηνεκῶς ρυθμίζοντες τὴν γραφικὴν αὐτῶν μέθοδον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Λογικῆς καὶ Ῥητορικῆς· εἰ δὲ διδάσκουσι, διηνεκῶς ρυθμίζοντες τὴν διδακτικὴν αὐτῶν μέθοδον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐρμηνείας, συμμετροῦντες τὴν ἐαυτῶν διδασκαλίαν μετὰ τὴν καταληπτικὴν ἐξ ἑν τῶν διδασκομένων, καὶ ὅχι μεταχειριζόμενοι αὐτοὺς παθητικὰ ὄργανα ἐπιδεικτικῆς ἀκρίτου καὶ σκοτινίου καὶ θυμοφθόρου· βαίνοντες ἀπὸ τοῦ αἰετῶν γνωστοῦ εἰς τὸ αἰετῶν ἄγνωστον· ἐφαρμόζοντες ἐκάστοτε τὴν θεωρίαν ἐπὶ τὴν πράξιν, καὶ τοῦτο ὡς μόνον ἀποστήθισμα φρενωτικὸν καὶ συνετιστικὸν μηχανώμενον· διδάσκοντες τοσοῦτον ἐκάστοτε, ὅσον δύνανται οἱ διδασκόμενοι νὰ χωνεύσωσι, διδασκαλίαν ὑποβολεώδη καὶ δι' ἐρωταποκρίσεως περαινομένην, καὶ ὅχι ὡς ἐπ' ἄμβωνος διὰ βωβῆς ἀκροάσεως ναρκουμένης, πολυκτούσης, ἀπροσεκτούσης, νυσταζούσης· — ἐπικρίνοντες τοὺς ἄλλους μετριοφρόνως· ἐπιτιμῶντες τοὺς ἀμαρτάνοντας πατροδιαθέτως

* Ἴδε Ἀποθήκης Τόμ. Ἐκτον, Σελ. 21-22.

ὅσον καὶ ὅπως καὶ ὅτε δεῖ—εὐπροσήγοροι μετὰ σεμνότητος, εὐτράπελοι μετὰ σοβαρότητος, ἀρχικοί μετὰ δημοτικότητος, αὐστηροὶ μετὰ ἐπιεικείας, ἀπότμοι μετὰ κομψότητος, ζηλωταὶ χωρὶς ὑποκοίσεως, καλοθελῆται χωρὶς ὀπισθοβουλίας, ἐν ἐνὶ λόγῳ, τύπος καὶ ὑπογραμμὸς γινόμενοι τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν καὶ πρὸς οὓς διδάσκουσι καὶ πρὸς τὸν δῆμον ὅπου διδάσκουσιν—ἐπισπώμενοι παρὰ πάντων σέβας, ὑπόληψιν, τιμὴν, ἀγάπην, καὶ διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν αὐτῶν ἱκανότητα, καὶ πολλῶ ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν ἐνηθικότητα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ ἐναντία τούτων ἔχουσι χαρακτηριστικὰ ἢ ἐτέρα τῶν πεπαιδευμένων μερίς.

(Γ. Σερούιος.)

ΠΕΡΙ ΑΣΙΑΝΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΣ.

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν Ἀσιανῶν δὲν εἶχε διόλου τὸν τύπον τῶν καλῶν, ὅστις θεωρεῖται εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ἔργα· ἐπειδὴ, ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀξιεπαίνου χάριτος, οἱ ἀρχιτέκτονες ἐφιλοτιμοῦντο νὰ ἐκπλήττωσι τὴν ὄψιν μὲ τὸ πλῆθος τῶν καλλωπισμῶν καὶ μὲ τὸ τερατώδες τῶν διαστάσεων. Βλέπομεν τῶντι εἰς τοὺς συγγραφεῖς ὅτι πολλὰ τεῖχη ὑψοῦντο ὡς 350 πόδας, καὶ ὅλαι αἱ οἰκοδομαὶ ἦσαν, τρόπον τινὰ, κολοσσαιῶν ὅθεν καὶ Ἰερεμίας ὁ προφήτης ὠνόμαζεν ὄρος τὴν Βαβυλῶνα, καίτοι ἐν πεδίῳ καὶ τελευτῶδει μάλιστα κειμένην τόφῳ. Ὡς ὕλην δὲ μετεχειρίζοντο οἱ Ἀσιανοὶ πλίνθους, εἴτε ὀπτὰς, εἴτε ἀπλῶς ἡλιοκαύστους, συνάπτοντες αὐτὰς μὲ ἀσφαλτον,* καὶ παρεμβάλλοντες σαρώματα καλάμον.

Αἱ Βαβυλωνικαὶ πλίνθοι, ἐξ ὧν πάμπολλαι σώζονται, φέρουσιν ἐπιγραφὰς μὲ χαρακτηριστὰς σφηνοειδεῖς· ἦσαν δὲ μιλτωταὶ καὶ μὲ λαμπρὰ καὶ ἀνεξίτηλα χρώματα ζωγραφισμέναι. Γενικῶς δὲ οἱ Ἀσιανοὶ ἠγάπων πολὺ τὰς τοιχογραφίας· ὅθεν ὁ Κτησίας εὐρήκε τὸ ἔθος τοῦτο καὶ εἰς αὐτὰ τῆς Σεμυράμιδος τὰ ἀνάκτορα, ὅπου διάφορα ζῶα ἐφαίνοντο εἰκονισμένα ἐπὶ τῶν τοίχων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν Περσίαν εὐρίσκονται ζωγραφαὶα τοιαῦτα, καὶ ἐνθυμούμεθα ὅτι ὁ διδάσκαλος τῆς ἀρχαιολογίας Ἐραὸλ Ροχέτ εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων εἰδείξε διηρθισμένα σχέδια δύο πλίνθων τῆς Περσεπόλεως, ἐξ ὧν ἡ μὲν παρίστα βασίλειαν ἢ ἀρχιερέαν τινὰ καὶ δορυφόρον, ὅστις ἐκέντα μὲ λόγχην δρᾶκοντα, ἡ δὲ θεὸν κατέχοντα θηρίον, ἔχον μορφήν μὲν ἀνθρώπου σῶμα δὲ λέοντος.

Ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος ἀρχιτεκτονικῆ δὲν εἶχεν εὐρυθμίαν οὔτε εἰς τὸ ὅλον, οὔτε εἰς τοῦ μέρους τὴν διάθεσιν.

Ἡ δὲ γλυπτικὴ τῶν Ἀσιανῶν ἠΐξαν καὶ αὐτὴ ὁμοίως τὰ ἀντικείμενα μέχρι τοῦ γιγαντώδους, ὀλίγον ὡς φαίνεται, φροντίζουσα περὶ τῆς ἀναλογίας· ἐπειδὴ ἀναφέρουσι κολοσσόν τινα τοῦ Ναβουχοδοноσόρος, τὸ μὲν ὕψος ἐνεργήκοντα ποδῶν, τὸ δὲ πλάτος ἐννέα μόνον.

Μετεχειρίζοντο δὲ πολλάκις ξύλον ὅπερ ἐσκέπαζον μὲ χρυσῷ ἢ ἐπίχρυσον ἐλάσματα, ἢ ἐβαπτον ἄλλοτε συνίστων ἀγάλμα

ἐκ διαφόρων ὕλῶν ὅθεν εἰς τὸ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Δαυὶλ ὄνειρον τοῦ Ναβουχοδοноσόρος, ὁ ἀνδριάς, ὃν εἶδεν οὗτος, ἦτον ὁμοίωμα τῶν ἐν τῷ τόφῳ συνήθων ἀγαλμάτων· ἀλλὰ κατὰ τὸν προφήτην ὁ ἀνδριάς οὗτος εἶχε κολοσσαῖον ὕψος, ἄγριον βλέμμα (ὡς παρίστατον τοὺς θεοὺς), κεφαλὴν χρυσοῦ θώρακα δὲ καὶ κοιλίαν ἀργύρου, κνήμας σιδήρου, καὶ ἀργίλου πόδας—ἀληθὲς ἔμβλημα τῆς σοφίας τῶν ἀνθρώπων, ἥτις ἔχει τόσον σαθρὰς καὶ ματαιὰς βάσεις.

Ἀλλὰ τοιαῦτα ποικιλόυλα, τεχνικώτερον ὅμως κατειργασμένα ἀγάλματα, ἦσαν κοινὰ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Ἑτρουρίαν· ἀρκεῖ δὲ νὰ ἐνθυμίσωμεν ἐνταῦθα τὸν Ὀλύμπιον Δία τοῦ Φαιδίου, ὅποιον ὁ Πανσανίας τὸν περιγράφει.

Εἰς βράχους τινὰς πλησίον τοῦ ἀρχαίου Παροπαμισοῦ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Καβὸνλ φαίνονται γεγλυμμένοι ἐν τύπῳ δύο ἄνθρωποι, ἀνὴρ καὶ γυνή, ὁ μὲν ἔχων 120 ποδῶν ὕψος, ὁ δὲ μόνον 60. Οἱ δύο οὗτοι κολοσσοί, καίτοι βλαφθέντες ἐν μέρει, ἐκ βολῶν μάλιστα κανονίου, φέρουσιν ἔτι ἴχνη τῶν βαφῶν, ἃς εἶχον ἄλλοτε· τὸ κόλλωμα δὲ ὅλον ἦτον ἐπίπαστον μὲ γυνῶδες μίγμα, καὶ ζωγραφημένον μὲ ἀνθρώπων εἰκόνας.

Τοιαῦτα ἐγγλυφα, εἴτε διὰ τῆς τέχνης ἐσκαλισμένα, βουνὰ, φαίνονται εἰς τὴν Φορυρίαν, Μηδίαν, Περσίαν, καὶ Ἀραβίαν. Διὰ τούτων δὲ, κατὰ τὸν Ἐραὸλ Ροχέτ, τὰ παλαιὰ ἔθνη τῆς Ἀσίας παρίστατον ποτὲ μὲν θεοὺς καὶ βασιλεῖς καὶ δυνάστας, ποτὲ δὲ θυσίας καὶ ἀναθήματα, ἢ ἱστορικοὺς, τρόπον τινὰ, πίνακας μεγάλων συμβεβηκότων, ὅσων συνθηκῶν, πολέμων, νικῶν, κτλ.

Ὁ Κ. Τεξιέ, περιηγητὴς Γάλλος εἰς τὴν Ἀσίαν περὶ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, ἀνεκάλυψε τοιοῦτον μνημεῖον, εἰκονίζον, κατ' αὐτὸν, τὴν Ζαβίαν, βασίλισσαν τῶν Σακῶν, Ἰνδοσκυθικοῦ ἔθνους, περὶ τῆς ἀναφέρει ὁ Σικελιώτης Διόδωρος. Εἰς αὐτὴν ὁμοίως ἦτον ἀνιγερμένη καὶ πυραμὶς μὲ τρεῖς πλευρὰς, ἐξ ὧν ἐκάστη εἶχε τριῶν σταδίων μῆκος εἰς τὴν βάσιν, ἐνὸς δὲ εἰς τὴν κορυφήν.

Ἀλλὰ καὶ πλησίον πόλεως τινος ἐν Καππαδοκίᾳ εὐρίσκειται γεγλυμμένος ἐπὶ βουνοῦ βασιλεὺς, ὅστις, φέρων μικρὸν χιτῶνα εἰς τὸ σῶμα καὶ τιάραν εἰς τὴν κεφαλὴν, κρατεῖ ῥόπαλον εἰς τὰς χεῖρας, καταπατεῖ δὲ ὑπὸ τοὺς πόδας δύο γενητάς ἀνδρας, καὶ φαίνεται ὅτι συνομιλεῖ μὲ βασίλισσαν μεγαλοπρεπεῇ, ἐδεδυμένην χιτῶνα ποδῆρη, καὶ ἐξωσμένην ὑπὸ τοὺς μαστοὺς, κρατοῦσαν δὲ μικρὸν σῆπτρον λῆγον εἰς ἡμισέληνον, καὶ καταπατοῦσαν λέοντα.

Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα κεῖνται ἀντιπρόσωποι, καὶ προσφέρουσιν εἰς ἀλλήλους ἀντικείμενόν τι συμβολικόν, δυσδιάκριτον διὰ τὴν παλαιότητα τῆς γλυφῆς· ὀπισθεν δὲ τοῦ μονάρχου ἵσταται πληθὺς ἀνθρώπων μὲ διαφόρων ἐπαγγελμάτων σημεῖα· καθὼς καὶ ὀπισθεν τῆς βασίλισσης ὅμι

* (Ὡτὴ ῥοώδης, εὐφλόγιστος, καίονσα δηλ. ὅταν ἀνάψῃ πηγάς· οὗτος δὲ εἰς διαφόρους τῆς Ἀσίας τόπους.)